

Moeder worden OF NIET?

IN SOMS WIL IK EEN KIND ONDERZOEKT JANTINE JONGEBLOED (33) HAAR KINDERWENS. ZE VERLANGT NAAR DE INTIMITEIT TUSSEN MOEDER EN KIND, MAAR WIL OOK VRIJ EN AUTONOOM BLIJVEN. HOE TE KIEZEN?

tekst MARISKA VERMEULEN

Je beschrijft hoe moederschap altijd een wetmatigheid voor je was, maar je toch begon te twifelen. Hoe is die twijfel ontstaan? 'Zo rond mijn dertigste dachten mijn man en ik: we zijn getrouwd, we hebben fijn werk, een huis waar we blij mee zijn, een kind is een logisch vervolg. We vroegen ons niet af of we dat wel echt wilden of dat we daarmee invulling zouden geven aan het idee waarmee we zijn opgegroeid. Ik kreeg twee buitenbaarmoederlijke zwangerschappen en omdat we een paar maanden verplicht moesten wachten voor ik opnieuw

zwanger mocht raken, ontstond er opeens ruimte om er beter over na te denken. Voor het eerst vroeg ik me af: wat betekent het eigenlijk om moeder te worden? Tijdens een reis door Namibië en Botswana begon ik me af te vragen of een ander leven niet beter bij mij zou passen, en mijn man twijfelde vanaf dat moment met mij mee. Ik voelde dat ik me hierin moest verdiepen, het serieus moest nemen. Want ook al beslis ik doorgaans makkelijk en snel, de keuze om wel of geen moeder te worden is uiteindelijk onomkeerbaar. Daarnaast is er de tijdsdruk; als je te lang wacht maakt je lichaam de keuze voor je.'

Je nam een kinderwenscoach in de arm die je vroeg een best-case scenario voor een toekomst met én zonder kind op te schrijven. Het resultaat was interessant. 'Na het maken van die opdracht wilde ik nóg liever moeder worden en nóg liever kinderloos blijven. Het heeft me dus niet dichter bij een keuze gebracht, maar het heeft wel invoelbaar gemaakt hoe het leven met en zonder kind eruit kan komen te zien, voor mij. Dat heeft me dichter bij de kern van mijn twijfel gebracht: ik verlang zowel naar de intimiteit tussen moeder en kind als naar de vrijheid en autonomie van een kinderloos leven.'

Is het niet geruststellend dat er – ook volgens vele mensen die je erover sprak – dan misschien wel geen verkeerde keuze is?

'Moeder zijn is volgens velen even mooi als verschrikkelijk, dus misschien maakt het onder de streep inderdaad niet uit wat je kiest. Daarnaast zul je nooit écht weten wat je mist als je voor het een of het ander kiest. Het maakt mijn beslissing niet makkelijker, maar ergens geeft het wel lucht dat beide paden goede keuzes zullen zijn. Ik denk inmiddels dat het de kunst is om te omarmen

deel in ons dat wél ouder wil worden, is er ook nog. Ik vond dat ik het aan mezelf verplicht was om die kant te onderzoeken door het schrijven van die brieven.'

Maatschappelijk gezien zijn er voor jou ook net zo veel redenen om wel als geen kind op de wereld te zetten. 'Het moment dat de aarde bezwijkt onder de hoeveelheid mensen en onze CO₂-uitstoot komt dichterbij, tegelijkertijd heeft de vergrijzing in Nederland veel impact op ons sociale stelsel. Wat dat betreft zouden meer kinderen in ons land misschien juist gewenst zijn. Maar al schrijvende ontdekte ik vooral: elke keuze buiten jezelf is ook een beetje valse nobelheid. Uiteindelijk maak je zo'n belangrijke keuze vooral voor jezelf.'

Kunnen we dan stoppen met de vraag wat 'egoïstischer' is, wel of geen kinderen krijgen? 'Het beeld dat kinderloze vrouwen egoïstisch zijn, is vermoed ik al eeuwen geleden ontstaan. Moederschap wordt vaak gezien als een offer, je schenkt de maatschappij een nieuw mens, en steekt daar al je tijd en energie in. Kinderloze vrouwen zouden hun leven dan maar aan een ander hoger doel

'MOEDER ZIJN IS VOLGENS VELEN EVEN MOOI ALS VERSCHRIKKELIJK'

waarvoor je kiest, maar je ervan bewust te blijven dat gevoelens van spijt of verdriet erbij horen. Of ik nou moeder word of niet: ik zal momenten kennen dat ik rouwig ben om het leven dat ik niet heb gekend.'

Je vraagt je ook af of kiezen voor een kind niet de keuze tussen intuïtie en ratio is. 'Mijn kinderwenscoach hamerde heel erg op het maken van keuzes vanuit je intuïtie. Ik worstelde daarmee: waarom zouden we daar meer waarde aan moeten hechten dan aan de ratio? Een vriendin van me verwoordde dat heel mooi. Zij zei dat ze als vegetariër soms vanuit oerinstinct snakt naar een stuk rood vlees, maar het juist mooi vindt dat wij als mensen voorbij dat instinct kunnen kijken en rationele en ethische bezwaren mee kunnen laten spelen. Je mag als mens dus verlangen naar een kind en tegelijkertijd waarde hechten aan onafhankelijkheid, vrijheid en carrière, waardoor je een andere keuze maakt.'

Je schrijft in je boek brieven aan Coco, je al dan niet toekomstige kind. Met welke gedachte deed je dit? 'Dat was mijn manier om zo dicht mogelijk bij het verlangen naar een kind te komen. In gesprekken met vrienden die ook twijfelden, gaat het – misschien als reactie op het dominante verhaal van kinderen krijgen – vaak over de zware kanten van het ouderschap, over de offers. Maar dat

moeten geven. Zelf ben ik ook weleens gevoelig voor die druk, ergens in mij leeft het idee dat ik, als ik kinderloos blijf, geweldige kunst moet maken of de hongersnood moet oplossen. Onzin, natuurlijk. Vrouwen mét en zónder kinderwens kiezen beiden voor het leven waar ze naar verlangen.'

Ben je nu uitgetwijfeld? 'Mijn kinderwens is nog steeds fluctuerend. Ik heb anderhalf jaar lang over bijna niks anders gepraat en nagedacht – dat vond ik soms doodvermoeiend. Maar het was geen reden om het te vermijden. De keuze voor wel of geen kind is zo existentieel, en raakt aan zo veel, aan zingeving, feminisme, relaties, vrouw-zijn. Ik wilde dat allemaal aangaan. Ik denk dat het een heel herkenbare zoektocht is geworden.'

Lees een fragment uit
SOMS WIL IK EEN KIND
op de volgende pagina's ▶

Wat als we geen KNOOP DOORHAKKEN?

Fragment
uit *Soms wil
ik een kind*

Op mijn drieëndertigste verjaardag krijg ik ontbijt op bed, voel een vlag van verdriet, en raak dan in paniek en googel 'wil ik een kind?' omdat ik geen plan voor mijn baarmoeder heb, en ineens beseft dat ik ondertussen ouder word. Maas en ik hebben er in de afgelopen jaren weinig gesprekken aan vuil gemaakt, aan dit kinderwenstopic dat soms als een olifant in de kamer staat en soms maandenlang vergeten wordt. Het onderwerp stond een paar weken geleden op de agenda van onze jaarlijkse huwelijks-evaluatie, maar we zijn er niet aan toegekomen: na agendapunt 5 waren we te aangeschoten voor wat verder ter tafel had moeten komen. We besloten in goed overleg ons huwelijk met nog minimaal een jaar te verlengen en de agenda eindigde als propje in de prullenbak van het buurtcafé.

Soms ben ik bang dat mijn kinderwens in alle hevigheid een vaste vorm aanneemt, een zekerheid wordt, en tussen ons in gaat staan. Wat als hij echt nooit meer wil, en die kloof ons als een bordercolly uit elkaar zal drijven? Wat als Maas ook blijft twijfelen, we geen knoop doorhakken? Wat als ik spijt krijg? Hoe te weten wat ik wil zonder onrustig om mijn eigen fluctuerende kinderwens heen te blijven laveren totdat het te laat is? In de spiegel zie ik steeds meer grijze haren. Ik vind het niet erg als in lelijk – ik koester mijn grijze haren als dure zijden garen in een exclusief tapijt – maar ik vind het wel erg omdat het betekent dat ik de tijd verlies. Het is pijnlijk confronterend dat ik niet voor altijd drieëndertig blijf, dat mijn grijze haren zich vermenigvuldigen met elk ei dat maandelijks vruchteloos mijn lijf verlaat, dat de tijd verstrijkt, dat sommige dingen onomkeerbaar zijn.

Nu ik googel hoop ik op een simpele test met een eenduidig antwoord. Dat alles zonder al te veel moeite opeens heel zonnklaar wordt. Maar de zoekresultaten stellen me teleur.

Een paar weken later, de olifant in de kamer weer onder het tapijt geveegd, maken we een roadtrip van

drie weken door Italië en Kroatië. We zijn met z'n tweeën, en met vrienden die aanhaken halverwege onze trip, op een festival aan zee. Onze vakantie beslaat tweeënhalve week, de dagen tussen mijn eerste PMS-dag en vlak na mijn volgende eisprong. In Triëst zit ik op cyclusdag drie. Op een terras bij het water vraag ik me hardop af waarom mensen überhaupt, in godsnaam, kinderen zouden krijgen. Is niet alles zonder kinderen veel leuker? Vakanties, om eens mee te beginnen. Ik vraag aan Maas of mijn kinderwens misschien meebeweegt met de dagen van mijn cyclus. Hij hoeft er niet lang over na te denken. Hij zegt dat ik tijdens m'n menstruatie altijd hardop afgeef op ouders en kinderen die me dan duidelijk meer storen – dat mijn cyclus en kinderwens samenhangen is voor hem een uitgemaakte zaak.

Met een festivalkater word ik op dag negen wakker in Kroatië. In bed lees ik op mijn telefoon een column van een oud-collega waarin ze wereldkundig maakt een kindje te verwachten. Het voelt alsof ze me heeft ingehaald. Ik dacht dat ze nog langer aan mijn zijde van de lijn zou blijven. Zij is verder, richting volwassen aan het worden. Ik vermoed dat ik in ditzelfde level van het leven blijf hangen als ik voor een kinderloze toekomst kies. Het uitstellen van volwassen worden voelt ineens als spijbelen. Geen zin is geen excuus, ik zal mijn moeder een vals absentiebriefje moeten laten tekenen voor mijn burgerlijke ongehoorzaamheid.

Als ik me op dag dertien richting mijn eisprong begeef, schuift een Poolse festivalganger aan aan onze tafel en vraagt aan mijn vriendin Christina, medeverantwoordelijk voor mijn kater, wanneer zij het dichtst bij de dood is geweest. Christina antwoordt dat dat haar geboorte moet zijn geweest. De man vertelt dat de mens als embryo groeit als een tunnel, in de vorm van een donut, de mond een gat, de anus een gat, onze ingewanden als uitstulpingen daartussenin, aan de buitenkant. Daarna

vouwt die tunnel zich om z'n eigen as, binnenste-buiten geklapt, ingewanden binnen, huid vanaf dat punt buiten. Tadaaaa. De festivalganger glundert. Dit leven, de mens, hoe kan het toch waar zijn – dat betekent zijn lach.

Als hij weg is googel ik op 'embryo + donut' en lees op de website van *The New York Times* dat het waar is. Ik bekijk een wonderlijke timelapse van deze circusact in de embryonale fase en zie: mensen zijn rommelige donuts met mond en kont en hun organen als plakkerig zoet deegwaar aan de binnenkant, tot stand gekomen in een proces vergelijkbaar met een dekbedovertrek dat je, om het van binnen van een deken te voorzien, eerst binnenstebuiten moet keren, om 'm daarna als vanzelf goed omgeklapt te krijgen. Soms word ik overvallen door het idee (het feit) dat alle mensen die ik ken (mijn geliefden, burens, grootouders, de straatmuzikant op het plein bij ons huis, et cetera) ooit een foetus waren, ooit zo groot als een vuist in een baarmoeder dreven, omringd door suizende bloedvaten en de geruststelling van warm water – dat ze allemaal uit een moeder geboren werden, klein en onschuldig waren, het goed bedoelden of eigenlijk: nog geen bedoeling hadden.

Op een dakterras in Riomaggiore – beneden is het druk en heet, hierboven nog net vol te houden – bedenk ik me: met een nieuw mens baar je niet alleen nieuw vlees, maar ook zo veel nieuwe angsten, pijn en dromen. Alsof die van mijzelf niet al genoeg uitdaging vormen.

In Genua voel ik links een eitje mijn buikholte in springen. Bij wijze van een door een psychiater zeer eenvoudig te interpreteren rorschachtest zie ik in de kauwgomvlekken op de klinkers in de smalle straatjes embryo's in verschillende ontwikkelingsfasen. In de haven ontwaar ik in het troebele zee-water vanaf hurkhoogte een school ansjovissen, die elkaar als schoonzwemmers achterna bewegen en ik weet het: we willen zo graag ergens bij horen. Een clubje vormen.

Wat is een school met maar twee vissen? In landen waar kinderen krijgen wordt gestimuleerd is nood aan nieuwe soldaten, we moeten onszelf beschermen, het leger uitbreiden, niet altijd maar aan de buitenkant zwemmen, soms ook even mogen uitrusten en je laten dragen door de rest die je omringt, uit de wind gehouden worden door de vissen naast je. Soms wil ik zo graag anders zijn en net zo vaak volledig opgaan in de groep.

Ik maak een foto van een meisje dat mijn dochter had kunnen zijn, en Maas lokt een straatkat ondertussen, met succes. Zou hij weleens aan wolkjes vissen denken? Naar een club verlangen? Eenzaam zijn?

In de auto terug naar huis – hij rijdt, ik lees – betrap ik mezelf erop dat als in magazines en kranten leefftijden van moeders en hun kinderen staan vermeld ik direct begin met uitrekenen hoe oud de vrouw was toen ze haar eerste kind ging baren. Was ze jonger dan ik? Of ouder? Hoeveel tijd heb ik nog? ♦

SOMS WIL IK EEN KIND
verschijnt 20 april bij uitgeverij
De Bezige Bij. Je kunt een
exemplaar reserveren of bestellen
via de bekende (online) verkooppunten,
zoals Bol.com en Libris.nl